

слідчою (розшуковою) дією є огляд місця події. Правильно визначені завдання огляду дають змогу направити діяльність працівників поліції на найбільш вагомні факти, необхідні для встановлення по конкретному кримінальному провадженню.

1. Антонюк Е.В. Особенности проведения отдельных следственных (розыскных) действий при расследовании хулиганства, предусмотренного ч. 4 ст. 296 УК Украины // *Международный научно-практический журнал «Право и Закон»*. 2016. № 3. С. 53-58.

2. Возгрин И.А. О первоначальном этапе расследования хулиганства. *Вопросы теории и практики борьбы с хулиганством*. Ленинград, 1975. 112 с.

3. Єфімов М. М. Розслідування злочинів проти громадського порядку та моральності : навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. / Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.

4. Крикунов А.О. Расследование хулиганства: лекция. Киев: НИ и РИО КВШ МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1978. 44 с.

5. Макаренко С.І., Негодченко О.В., Тертишник В.М. Огляд місця події. Навч. Посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський юридичний інститут МВС України, 2001. 156 с.

6. Осмотр места происшествия: Справочник следователя / Рук. авт. кол. А.А. Леви. М.: Юрид. лит., 1979. 234 с.

7. Попов В. П. Осмотр места происшествия / Под ред. В.А.Хвана. Алма-Ата: Казгосиздат, 1957. 68 с.

Савенко Вікторія Петрівна
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТОРГІВЛЮ ДІТЬМИ

Щороку близько 1,2 млн дітей у світі стають жертвами торгівлі людьми. На жаль, аналіз відкритих даних щодо кількості зафіксованих випадків торгівлі дітьми в Україні показав загалом дуже малу їх кількість в абсолютних цифрах – Департаментом боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми Національної поліції України упродовж 2011–2016 рр. було зафіксовано лише 49 злочинів, які стосувалися торгівлі дітьми. Тоді як лише Міжнародна організація з міграції з 2000 року надала допомогу принаймні 574 дітям-громадянам України, які постраждали від торгівлі людьми. Низький рівень виявлення випадків торгівлі дітьми на практиці пов'язаний як з низьким рівнем поінформованості про проблему і серед загального населення в цілому і серед фахівців відповідних установ та організацій, так і з відсутністю єдиної чіткої системи збору статистичної інформації про кількість випадків та жертв торгівлі людьми, в тому числі й дітьми в Україні. Основними формами торгівлі дітьми в Україні експерти назвали продаж дітей, примусове жебрацтво та сексуальну експлуатацію, поруч із примусовою працею, виробництвом порнографічної продукції, трансплантацією (за даними Нацполіції, в 2018 році було передано до суду п'ять кримінальних проваджень щодо продажу неповнолітніх з метою вилучення органів), використанням дітей у збройному конфлікті та для дрібної злочинної діяльності [1].

Ст. 149 «Торгіля людьми» КК України у якості кваліфікованого або особливо кваліфікованого злочину передбачає відповідальність за торгівлю людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, вчинені щодо неповнолітнього або малолітнього [2].

Згідно із приміткою 1 до ст. 149 КК України, під експлуатацією людини в цій статті слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо [2].

На нашу думку, саме таке правове забезпечення охорони дитини від торгівлі нею або експлуатації в чинному кримінальному законі не зможе захистити її від подібних злочинів, не дає можливості побачити реальну статистичну картину.

Це пояснюється тим, що Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми Національної поліції України, займається виключно тими справами, що пов'язані із торгівлею людьми, в тому числі дітьми. Законодавче визначення поняття «експлуатації» у примітці 1 до ст. 149 КК України фактично вступає в конкуренцію зі всіма статтями, що стосуються захисту дитини від різних небезпечних посягань.

Так, згідно з одними із останніх змін до КК України, за звалтування малолітньої особи встановлення покарання у вигляді п'ятнадцяти років позбавлення волі або довічного позбавлення волі, звалтуванням або сексуальним насильством визнаються дії безвідносно до наявності чи відсутності добровільної згоди, якщо потерпілій особі не виповнилося чотирнадцять років.

Примусове одруження – ст. 151-2 КК України «Примушування до шлюбу»; примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність – ст. 304 КК України «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність» та інше дублювання ознак експлуатації як торгівлі дітьми та як інших злочинів. Фактично базова стаття про торгівлю людьми вступає у конкуренцію зі всіма іншими статтями КК України, де є потерпілий. Саме тому і пролактину роботу важко проводити, оскільки різними злочинами займаються різні відомства, а спеціальної статичної звітності про перепрілих дітей взагалі не ведеться в державі.

Отже, нині існують проблеми як у притягненні осіб до кримінальної відповідальності за торгівлю дітьми, так й проведення відповідної профілактичної роботи. Однозначно слід удосконалювати кримінальний закон та, одночасно, створювати справжню систему ювенальної юстиції в Україні – попередженням, розкриттям та розслідуванням злочинів відносно дітей та злочинності неповнолітніх має займатися один правоохоронний орган, роботу якого має контролювати спеціалізована прокуратура, а справам розглядати суд із розгляду справ виключно дітей.

1. Щороку близько 1,2 млн дітей у світі стають жертвами торгівлі людьми. Дослідження «Торгівля дітьми в Україні: Продаж дітей та сурогатне материнство» http://news.ugcc.ua/articles/v%D1%96dom%D1%96_rezultati_dosl%D1%96dzhennya_torg%D1%96vly_a_d%D1%96tmi_v_ukrain%D1%96_prodazh_d%D1%96tey_ta_surogatne_materinstvo_85285.html

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.01.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України* від 29.06.2001. 2001 р. № 25. Стаття 131.

Сенько Анастасія Вадимівна
аспірант кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК БАГАЖУ ПАСАЖИРІВ В АЕРОПОРТАХ

Розслідування будь-якого кримінального правопорушення вимагає від працівників Національної поліції якомога швидшого реагування та проведення найбільш доцільних процесуальних дій на відповідному етапі розслідування. Однією з найбільш розповсюджених слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях найрізноманітніших категорій є допит. Не втрачає він своєї актуальності і під час розслідування крадіжок багажу пасажирів в аеропортах. Одразу слід наголосити, що допит є досить складною процесуальною дією в розрізі її проведення та досягнення оптимальних результатів. Тому надання відповідних рекомендацій стосовно його підготовки та проведення безумовно необхідне для практичних підрозділів правоохоронних органів.

Стосовно визначення поняття допиту, слід зазначити, що деякі науковці визначають його як серію логічно поєднаних між собою запитань, що ставляться уповноваженою особою у певній послідовності: хронологічній, логічній, тактичній, зворотній, психологічній [4, с. 70]. Інші вчені-криміналісти наголошують на тому, що допит полягає в отриманні й фіксації у встановленій кримінально-процесуальній формі суб'єктом розслідування інформації шляхом безпосереднього комунікативного контакту, а предметом допиту виступає встановлена інформація як будь-які дані, що мають значення для встановлення істини у справі [6,